

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Информација за текот на имплементацијата на Националниот
акциски план за унапредување на општествената состојба на
Ромките во Република Македонија 2011-2013

за периодот јануари – јуни 2013 година

јуни, 2013 година

1. Појдовна основа

Во насока на подобрување на статусот на жената Ромка и нејзино интегрирање во општествените текови, согласно со Стратегијата за Роми, во која еден од приоритетите се и специфичните потреби на жените Ромки, Владата на Република Македонија на двесте и втората седница одржана на 28.12.2010 година, го усвои вториот Национален акциски план за унапредување на општествената состојба на Ромките во Република Македонија 2011-2013.

Согласно со Заклучокот од горенаведената одржана седница, Министерството за труд и социјална политика, преку Секторот за еднакви можности, е задолжено на секои шест месеци да ја информира Владата на Република Македонија за текот на имплементацијата на Националниот акциски план .

2. Приоритети и цели на НПА 2011-2013

Акцискиот план опфаќа четири приоритетни области за дејствување и тоа:

- вработување
- здравство
- образование и
- човекови права

Генералната цел на овој акциски план е унапредување на статусот на жената Ромка и нејзино интегрирање во сферите на општественото живеење. Активностите се насочени кон:

- Зголемени можности за интегрирање на пазарот на трудот преку навремено информирање на целната група со соодветни модели адаптирани на потребите ;
- Подобрување на пристапот до примарната здравствена заштита преку зголемена информираност и свесност за потребата од превенција и отворање на гинеколошки ординации во општините со значителен број на Ромки ;
- Зголемување на бројот на Ромки со завршено основно и средно образование преку детекција на точниот број на осипани Роми и Ромки и нивно вклучување во образовниот процес;
- Еднакви можности и еднаков пристап во остварувањето на човековите права на жените Ромки .

3. Спроведување на НАП за унапредување на општествената состојба на Ромките 2011-2013 период јануари – јуни 2013 година

За имплементација на Националниот акциски план за унапредување на општествената состојба на Ромките покрај Министерството за труд и социјална политика обврзани се и Институтот за јавно здравје , Агенцијата за вработување, Бирото за развој на образованието и Министерството за образование и наука. Во периодот од јануари до јуни 2013 година, се спроведоа следниве активности:

3.1

Во периодот јануари- јуни Институтот за јавно здравје спроведе активности за промоција на здравјето на населението. За таа цел беше изработен пропаганден материјал, брошури и флаери за превенција на рак на грлото на матката и рак на дебелото црево. Овие активности се во согласност со Програмата за рано откривање на малигните заболувања во Република Македонија за 2013 година.

Целта на овие активности е да се подигне свеста кај населението, особено кај жените од помалите етнички заедници, особено кај Ромките, за редовни прегледи.

По повод Светскиот ден против пушењето 31 мај, се делеше брошура за откажување од пушењето како ризик фактор за појава на повеќе хронични заболувања. Исто така, беше презентираан постер чија цел е да се забранат рекламите, за спонзорство и промоција на тутунот.

За реализирање на Програмата за активна заштита на мајки и деца во 2014 година, формирана е работна група составена од претставници на Министерство за здравство и Светската здравствена организација. Оваа програма ќе се заснова на принципот на еднаквост, а во тие рамки ќе се планираат низа активности насочени за едукација и подобрување на здравјето на Ромите.

3.2

Согласно со НАП за унапредување на општествената положба на Ромките во РМ 2011-2013 година, во периодот јануари - мај 2013 година од страна на Агенцијата за вработување на РМ, беа побарани податоци од 10-те центри за вработување: Град Скопје - Шуто Оризари, Куманово, Прилеп, Битола, Штип, Делчево, Тетово, Гостивар, Кочани и Кичево, за реализација на планираните активности од делот на вработување со цел поголемо учество на Ромките во активните програми/мерки и нивно вработување, добиени се следниве сознанија:

Центарот за вработување **Гостивар** извести дека во работниот клуб се реализирани 2 обуки (на 11.04. и 24.04.2013 година) за Изработка на работна биографија и интервју со вкупно 25 невработени жени Ромки. Во работниот клуб се одржани и 2 информативни средби на кои биле присутни 25 Ромки, заради презентирање на постоечките програми/мерки за вработување и услугите на центарот за активно барање работа. Обуките и информативните средби се реализирани во соработка со НВО Месечина и Ромскиот информативен центар (РИЦ) со кои имаат долгогодишна соработка. ЦВ, исто така, извести дека:

- 5 Ромки учествувале на обуки за мотивација и советување на долгорочно невработени лица. Овие обуки ги спроведува Агенцијата за вработување во работните клубови во центрите за вработување, со цел да им се зголеми довербата за вработување и да се мотивираат за користење на услугите.
- На „Програмата за подготовка за вработување и за работа“ учествувале 6 Ромки и успешно ја поминале обуката. Оваа програма се спроведува од 2012 во центрите за вработување (Струмица, Битола, Тетово, Штип, Гостивар и Прилеп) во рамки на проектот на УСАИД „Младинска мрежа за стекнување на вештини за вработување“. Обуката е со цел зајакнување на невработените лица кои активно бараат работа со вештини, релевантни за потребите на работодавачите, со што ќе се олесни нивната побрза и поуспешна интеграција на пазарот на трудот.

Во Центарот за вработување **Прилеп** во работниот клуб беа реализирани: 1 информативна средба за активните мерки за вработување и услугите (на 1.3.2013 година) на која присуствувале 10 Ромки и на 6.2.2013 година 2 работилници од кои едната на тема Интервју кај работодавач, а другата Едукација за започнување на

бизнис во кои активно учествувале вкупно 12 Ромки. Активностите се спроведени во соработка со РИЦ. Во работниот клуб на обуките за мотивација и советувања на долгорочно невработени лица учествувале 5 Ромки.

Центарот за вработување **Битола** извести, дека во изминатиот период од 2013 година, не се реализирани активности за спроведување на НАП и како причина наведуваат дека не наидуваат на соработка од страна на РИЦ за повикување на лица кои би биле вклучени во активните програми и мерки. Но, Центарот извести и дека од 7.11.2012 година е започнато спроведувањето на ИПА проектот “Поддршка на жените Ромки во пристапот на пазарот на трудот во Македонија“ со кој се планира да се опфатат 70 Ромки (30 од Битола, 30 од Прилеп и 10 од Ресен) и дека ЦВ Битола е активно вклучен во реализацијата на активностите од проектот.

Во Центарот за вработување **Кичево**, во работниот клуб се реализирани 2 информативни средби (на 17.4.2013 и 15.5.2013 година) на кои биле присутни вкупно 20 Ромки заради презентирање на постоечките програми/мерки за вработување и услугите на центарот, а на 8.5.2013 година е спроведена работилница на тема: Интервју кај работодавач со 11 Ромки. Активностите се спроведени во соработка со НВО „Преродба“ и „Бела Кула“. На обуките за мотивација и советувања на долгорочно невработени лица учествувале 11 Ромки.

Центарот за вработување **Кочани** извести дека се реализирани 2 информативни средби во просториите на Општина Кочани (на 15.2.2013 и 20.3.2013 година) на кои биле присутни вкупно 45 Ромки заради презентирање на постоечките програми/мерки за вработување и услугите на центарот. Втората средба е остварена во рамки на проектот “Патот кон кариерата - подобрување на вработувањето на жените од етничките малцинства во источниот регион“, кој има за цел да го зајакне капацитетот на жените припаднички на малцинските групи и нивно поттикнување за вработување. На оваа средба, од страна на претставник од ЦВ, биле презентирани активните програми и мерки со посебен осврт за Програмата за самовработување и Проектот за самовработување со кредитирање. Ромките кои учествувале на средбата, понатаму ќе бидат вклучени на обуки за нивно зајакнување и успешно учество на пазарот на трудот. Во работниот клуб во центарот е спроведена работилница на тема Изработка на работна биографија со 15 Ромки, додека на обуките за мотивација на долгорочно невработени лица, учествувале 2 Ромки. Во обезбедувањето на учесничките – жени Ромки во спроведените активности центарот имал соработка со РИЦ.

Центарот за вработување **Куманово**, извести дека на 13.3.2013 година, е реализирана информативна средба во просториите на РИЦ со 15 Ромки и во работниот клуб на овој центар на 23.4.2013 е спроведена работилница на тема: „Претставување пред работодавачи“ со 10 жени Ромки. Двете активности се реализирани во соработка со РИЦ и НВО Дром. Во изминатиот период од 2013 година само 1 Ромка аплицирала за учество во мерките и тоа во мерката Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот за занимањето составувач на горни делови на обувки.

Центарот за вработување **Тетово** извести, дека се направени 2 информативни средби (на 25.5.2013 во Средното музичко училиште и на 20.3.2013 во работниот клуб) за презентирање на постоечките програми/мерки за вработување и услугите

на овој центар. На средбите биле присутни вкупно 45 Ромки, а се спроведени во соработка со РИЦ и Младинскиот образовен форум (МОФ). Во канцеларијата на МОФ на 25.5.2013 година во соработка со УСАИД, е спроведена работилница со 11 Ромки на тема: „Вештини за барање на работа“. На обуките за мотивација и советувања на долгорочно невработени лица учествувале 3 Ромки.

Центарот за вработување **Делчево** извести, дека во просториите на РИЦ на 2.4.2013 година е реализирана информативна средба со 23 Ромки, за презентирање на постоечките програми/мерки за вработување и услугите на центарот и на 5.7.2013 година, е спроведена работилница на тема: „Вклучи се на пазарот на труд“ на која активно учествувале 18 Ромки. Двете активности се реализирани во соработка со Центарот за социјална работа, РИЦ и НВО КХАМ - Делчево. На обуките за мотивација и советувања на долгорочно невработени лица учествувале 8 Ромки.

Центарот за вработување **Штип** извести, дека во просториите на Општина Штип на 27.2.2013 година во соработка со РИЦ и ЕЛС е реализирана информативна средба на која биле присутни 4 Ромки, заради нивно запознавање со постоечките програми/мерки за вработување и услугите на овој центар. На обуките за мотивација и советувања на долгорочно невработени лица учествувала 1 Ромка.

Центарот за вработување на град **Скопје** извести, дека се спроведени 2 информативни средби за презентирање на постоечките програми/мерки за вработување и услугите и тоа: на 15.2.2013 година во просториите на НВО Амбрела, каде присуствувале 10 Ромки и на 21.5.2013 година во просториите на НВО Сумнал, каде присуствувале 15 Ромки. Во периодот од 19.4.-31.5.2013 година во просториите на Центарот на Град Скопје се спроведуваат обуки за мотивација на долгорочно невработени лица, при што од поканетите 15 на обука учествувале 6 Ромки.

ПРЕГЛЕД

на спроведени информативни средби за презентирање на мерките и услугите и советувања и обуки за успешно претставување на пазарот на труд во периодот јануари-мај 2013 година согласно со НАП за жени Ромки							
Р.б р.	Центар за вработување	Спроведени информативни средби		Советувања, обуки/предавања		Мотивациони обуки на долгорочно невработени лица	УСАИД Проект - Програма за подготовка за вработување и за работа
		Број на средби	Број на учеснички	Број на обуки/предавања	Број на учеснички	Број на учеснички	Број на учеснички
1	Гостивар	2	25	2	25	5	6
2	Прилеп	1	10	2	12	5	
3	Битола	0	0	0	0	0	

4	Кичево	2	20	1	11	11	
5	Кочани	2	45	1	15	2	
6	Куманово	1	15	1	10	0	
7	Тетово	2	45	0	0	3	11
8	Делчево	1	23	1	18	8	
9	Штип	1	4	0	0	1	
10	Скопје	2	25	0	0	6	
Вкупно		14	212	8	91	41	17

Од прегледот се гледа дека во периодот јануари-мај 2013 година се спроведени 14 информативни средби од планираните 30 на годишно ниво за презентирање на мерките за вработување и услугите во 10-те општини со висок процент на невработени Ромки. На средбите присуствувале и се информирале вкупно 212 Ромки.

Бројот на спроведени советувања и обуки за успешно претставување на пазарот на трудот е 8 од планираните 12 на годишно ниво и во нив учествувале 91 Ромка. На обуките за мотивација и советувања за долгорочно невработени лица учествувале 41 Ромка, а на обука со Програмата за подготовка за вработување и за работа како дел од проектот на УСАИД „Младинска мрежа за стекнување на вештини за вработување” биле вкупно 17 Ромки. Значи, во извештајниот период на спроведените обуки и советувања за успешно барање работа и користење на услугите во 10-те центри за вработување, учествувале вкупно 149 Ромки.

Состојбата со учеството на Ромките во активните програми и мерки за вработување од Оперативниот план за 2013 година во 10-те центри за вработување е следна.

Во програмата **Субвенционирање на вработување** која се реализира преку обезбедување на финансиска поддршка, заради стимулирање на побарувачката на работна сила и вработување на евидентираните невработени лица кои потешко се вклучуваат на пазарот на трудот учествувале 2 Ромки.

Во мерката **Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот**, која има за цел зголемување на вработливоста на евидентираните невработени лица со стекнување на вештини од побаруваните занимања, согласно со искажаните потреби за работна сила аплицирале 8, а учествувале 5 Ромки.

Во програмата **Практиканство како прво работно искуство до вработување** со која се обезбедува финансиска поддршка на млади невработени лица до 29 годишна возраст заради стекнување со одредени практични знаења и вештини, со цел подготвени да се вклучат на пазарот на трудот учествува 1 Ромка.

Во мерката **Едукација за започнување на бизнис** со која се обезбедува обука за различни вештини и техники за започнување и водење на сопствен бизнис учествувале 24 Ромки.

Во **Јавните работи** кои се организираат со цел ангажирање на невработени лица заради стекнување на одредени практични знаења и вештини, рамномерен регионален развој, можност за континуирано работно ангажирање и можност за вработување, како и намалување на сиромаштијата учествувале 19 Ромки.

3.3

Во рамки на Твининг проектот за образование на возрасни, 80 лица имаа можност да ги зголемат основните вештини кои се признати од страна на Центарот за образование на возрасни. Ова даде придонес во развојот на образованието на возрасни и доживотното учење во земјата, преку развивање на систем за обука на возрасни лица, за сите граѓани вклучително и посебни програми за исклучените лица, лицата кои го напуштиле училиштето, лицата без квалификации, а сето тоа да доведе до нивна стручна и социјална вклученост и ефикасен образовен систем за описменување и лична исполнетост. Во првата фаза на проектот, беше извршена проценка за потребите и дефинирани беа 12 пилот програми: 6 ориентирани компетенции во согласност со побарувачката и уште 6 кои се однесуваат на описменување и завршување на основното образование. Последните обуки беа во период од 7 месеци, (октомври – мај) во: Топанско поле, Шуто Оризари, Битола, Долнени, Прилеп и Велес (Воспитно – поправна установа за малолетници Тетово сместена во Велес). Социјално исклучените лица беа дел од овие програми кои беа прилагодени на нивните потреби. Во мај беа доделени сертификати за признавање на нивната подготвеност во полето за обучување на возрасни на 12 обучувачи и 6 координатори. Обуките беа имплементирани од страна на специјално обучени домашни обучувачи, согласно Европските стандарди и препораки.

Овој материјал е од информативен карактер, заради презентирање на реализираните активности, предвидени во Националниот акциски план за унапредување на општествената состојба на Ромките во Република Македонија.